

Gammel dansemusikk fra nordre Follo

© Copyright De frilynde, SAFFA og Akershus musikkråd, Kjeller 2019

Tradisjonsmusikk fra Akershus og omegn

Gammel dansemusikk fra nordre Follo

Tilrettelagt av Marianne Tomasgård og Marit Vestrum 2019

Notetegning: Marianne Tomasgård, Marit Vestrum og Elise Tegnér

Besifring: Marianne Tomasgård og Haakon Espo (nr. 21 – 23)

Heftedesign forside: Moia Design ved Ruby Semb

Takk til A. Larsen Husflid A/S i Ski for velvillig utlån av follo kvinnebunad og Romeriksbunad for fotografering.

Lytt til intervju og lydopptak av spellemenn og kvinner fra Akershus her:
<https://doksenter.no/folkemusikk/>

Bestilling av notehefte: post@saffa.no og akershus@musikk.no

Copyright De frilynde, SAFFA og Akershus musikkråd, Kjeller 2019

TRADISJONSMUSIKK FRA AKERSHUS OG OMEGN

Hefte 7

Gammel dansemusikk fra nordre Follo

Innhold

- 1 Polkett spilt av Karl og August Hokholt
- 2 Mazurka spilt av Hokholt-karene
- 3 Reinlender spilt av Ole Hansen Dal
- 4 Oberstløytnant Ingiers storvals
- 5 Polka
- 6 Masurka fra Frogn
- 7 Prestens vals i Esberg
- 8 Rogsrud-Reinlender
- 9 Gammel Mazurka
- 10 Frysjuhall-Polka
- 11 Vals etter Karl Sperbund
- 12 Polka
- 13 Vals etter Tömte
- 14 Siggerud-Reinlender, Knudsen
- 15 Kavalleri-Polka
- 16 «Bryggern» Vals
- 17 Polka, Karl Berg
- 18 Polka, Dahl
- 19 Reinländer. Davidsen
- 20 Firetur etter Tömte
- 21 «Ho Anne Marie Bakken» etter Olaf Kristiansen
- 22 «Je var på dans her en lørdagskveld» etter Olaf Kristiansen
- 23 «Så spinner ho mor på rokken sin» etter Olaf Kristiansen
- 24 «Vals No. 8» fra «Enebak musikforenings notebok»
25. «Polka til Enebaks Musikforening No. 33» fra «Enebak musikforenings notebok»
26. Reinlender etter Christian Mærli (På låven sitter nissen)
27. Springdans etter Axel Depuis nr. 1
28. Springdans etter Axel Depuis nr. 2

Forord

Det er med stor glede jeg kan fortelle at det de siste årene har vokst fram en ny bevissthet rundt de gamle dansetradisjonene og tradisjonsmusikken i Follo.

Dette er mye takket være lokale pådrivere og aktører som gjennom mangeårig entusiasme og virke har holdt bygdetradisjonene i Follo innen folkemusikk og gammeldans i hevd gjennom aktiv bruk av musikken og dansen. Musikk- og danseutøvelsen er og har vært til glede for lagene selv og sine tilhørere, men har også vært til inspirasjon for yngre generasjoner. Frivillige lag og organisasjoner som Spelemannslaget De frilynde og Folkedanslaget Springar'n har i mange år sørget for levende danse- og musikkglede i lokalsamfunnet. Follo Gammeldans Ensemble under ledelse av Kathleen Brevik og Enebakk spelemannslag bør også nevnes.

En viktig fellesnevner for lagene nevnt over, er deres spesielle interesse for de lokale musikk- og dansetradisjonene. Å bruke lokalt forankret musikk er verdifullt av flere årsaker. Musikken er selvsagt verdifull i seg selv, men også som lokal kulturarv. Kunnskapen rundt kildene, om spelemennene og deres virke og stand gir en tidskoloritt fra en annen tid, og minner oss om samfunnets ulike sosiale inndelinger og klasser på 1800- og 1900-tallet. Bygdemusikkens historiske og geografiske forankring til nærmiljøet, med historier om folk som levde i lokalsamfunnet i Follo i tidligere tider, kan gi en opplevelse av lokal identitet og tilhørighet. Å kjenne sin bygds historie kan være en viktig og verdifull ressurs for både store og små i vår moderne tid.

Heftet du nå holder i hånden, «Gammel dansemusikk fra nordre Follo» er sammensatt av noter fra flere eldre kilder og består hovedsakelig av feleslåtter som er transkribert på nytt fra utgåtte notetrykk. Viktige kilder har blant annet vært artikler og noter funnet i årbøkene til Follo historielag. Erling Strand og Ivar Stranger skrev i sin tid flere artikler for Follo historielag som du oppfordres til å lese. Alle artiklene ligger på nettet på hjemmesidene til Ski historielag. Her kan du blant annet lese om felespiller og stasjonsbetjent i Ås Axel Depuis, omreisende spellemann og musikk lærer Karl Sperbotten fra Våler i Østfold og hans elev Jens Nielsen Aaslund som vokste opp på gjestgiveriet «Sandvigen Hvilested» ved Gjersjøen i Oppegård, som vi i dag kjenner som restauranten Villa Sandvigen. Vi får høre om Ole Hansen og «Dal-musikken» som oppstod under skogsfullmektig Tömte under oberstløytnant Ingier ved Ljan herregård (Stubljan) i Hvervenbukta, og som holdt musikklivet i gang i Nordre Frogn og på Nesodden i flere generasjoner. Vi hører i tillegg om felespiller Knudsen fra Siggerud gård og Karl Berg og Jørgen Dyrud fra Kråkstad, og også flere felespillere som spilte til dans i Follo på 1800- og 1900-tallet. Musikken etter Arne Nordskaug fra Kroer er ikke med i dette heftet. For å bli kjent med musikken etter den kjente Nordskaug familien anbefales det å kjøpe vårt hefte nr. 1 i serien *Tradisjonsmusikk fra Akershus og omegn* nr. 1, «21 danseslåtter etter Anton, Andreas og Arne Nordskaug fra Kroer i Follo (2013).

Repertoaret i heftet du nå holder i hånden består hovedsakelig av pardanser som polka, polkett, masurka, reinlender og vals. I tillegg er det en firetur og to springdanser. Vi har som en av kildene brukt et viktig dokument når det gjelder lokal folkemusikk brukt i Follo, et notehefte med den noe misvisende tittel: «14 gamle Østfold Danser, efter Jens Nielsen Aaslunds fiolinspill» utgitt på A/S Norsk Notestik & Forlag. Den eneste

tilknytningen til Østfold er nok at Karl Sperrebotten, (også kalt Spurbund) som kom fra Våler i Østfold, i sin tid lærte bort mange av disse feleslåttene til sin unge elev Jens Nielsen Aaslund. Jens vokste opp på vertshuset Villa Sandvigen i Oppegård og ble nok fascinert av alle spillemennene som vanket på hvilestedet langs den trafikkerte ferdselsåren ved Gjersjøen. De andre kildene og komponistene har alle en tilknytning til Follo, der felespillere fra Ski, Kråkstad, Siggerud, Frogn, Oppegård og Nesodden er representert. I tillegg inneholder nevnte notehefte en reinlender etter den kjente hardingfelespilleren fra Voss, Ola Mosafinn som vi ikke har tatt med i dette heftet.

Vi har også vært så heldige å få tillatelse av Tone Holte til å plukke ut noen viser fra sangboka hennes «Olafs sangskatt – livet på Greverud før i tida». Olaf Kristiansen vokste opp på husmannsplassen Østli i Oppegård og bodde store deler av sitt voksne liv på Kolbotn. Vi har valgt ut tre viser fra denne boka som det fint går an å danse og synge til samtidig. Vi har også tatt med tre slåtter fra Enebakk, etter far og sønn Kristen og Christian Mærli.

Dansemelodiene vi har valgt ut viser et stort spenn, fra en enkel reinlender som er en variant av «På låven sitter nissen» til den krevende Rogsrud-reinlenderen i 4. posisjon. Dette er et typisk spenn for dansemusikk i østlandsområdet: Såkalt «storgårdsmusikk» spilt flerstemmig av ensembler med fiolin, cello, fløyte og piano var vel så vanlig som at en enkelt felespiller spilte alene til dans. Mange var notekyndige men slett ikke alle. Det finnes i tillegg flere gode skussmål om kvaliteten på den gamle dansemusikken fra Follo. Musikkforsker O.M. Sandvik uttalte seg slik om Dal-musikken: «Alle dansene er gode, noen helt utmerkede» Årbok for Follo historie- og museumslag 1960-61: 53). Han uttaler også at han ikke har funnet paralleller til lignende melodier andre steder i landet, noe også Sven Nyhus senere bekrefter. Under arbeidet med dette heftet er det likevel oppdaget en artig parallell til den flotte Oberstløytnant Ingiers storvals, nemlig Harvelandsvalsen gjort kjent av felespiller og musikkforsker Ånon Egeland.

Sven Nyhus har også vært involvert i Follo-musikken. Han ble i 1966 kontaktet av Erling Strand og bedt om å transkribere noen av de gamle notene etter Hokholt-karene fra Nesodden. Han uttalte seg slik om musikken: «Etterhvert som jeg har arbeidet med dem (slåttene) er jeg blitt glad i denne musikken. Som danser betraktet er det min absolutte mening at de er vel så gode som lignende musikk i østlandsbygdene. Dette sier oss ganske meget om spillemennene som har spilt dem – og etter tradisjonen laget av dem. De må ha hatt god teknikk, og sikkert er det også at de var mer enn alminnelig musikalske» (Follominne 1967-68: 47).

Det er i dette heftet gjort noen små endringer fra originalmanuskriptene. For det første er det av undertegnede satt besifring på alle slåttene, bortsett fra visene etter Olaf Kristiansen som hadde besifring fra før. For det andre er det gjort noen få endringer med strøksettingen. I melodiene hentet fra «14 gamle østfolddanser» (nr. 8-20 i dette heftet) er strøkene stort sett beholdt som i originalversjonen for å forsøke å gi et korrekt inntrykk av Jens Nielsen Aaslunds spillestil. Vi har tatt oss frihet til å gjøre noen små endringer i nr. 2, 3, 1 og 20.

Kildene til og kunnskapen om lokale folkemusikktradisjoner fra Follo begynner etter hvert å bli stor. SAFFA, (Samarbeidsutvalget for folkemusikk og folkedans i Akershus) har de siste årene hatt stort fokus på å fremme lokal bygdemusikk fra Akershus og

omegn. Gjennom mange små men målrettede tiltak er «mange bekker små» etter hvert blitt til en stor og fin «å». Dette gjelder først og fremst et økt tilfang av lokalt notemateriale, ikke minst i Follo. Det gjelder også, gledelig nok, interessen for å bruke disse gamle dansemelodiene! De siste årene har det vokst fram flere nye orkestre i Follo med barn og ungdom: Follofeler, Spelesauene og Svartskog spelemannslag. Gjennom kurs, seminar og prosjekter lærer de seg lokale feleslåtter som brukes både på konsert, til filminnspillinger, stevner og kappleiker, og ikke minst til dans. De lokale tradisjonene lever altså i videre!

En spesiell takk til Spelemannslaget De frilynde som har tatt initiativ til dette siste heftet i SAFFA-serien *Tradisjonsmusikk fra Akershus og omegn*. En stor takk også til Nordre Follo musikkråd som har gitt økonomisk støtte til utgivelsen av dette noteheftet gjennom sin musikkstipendordning. Sist men ikke minst takkes Akershus fylkeskommune for sin gode satsing på folkemusikken og -dansen.

I tillegg takker vi alle som har bidratt med kunnskap og velvilje, fotografier og innhold til noteheftet «Gammel dansemusikk fra nordre Follo»: Tone Holte, Elise Tegner, Marit Vestrum, Leif Lillejordet, Ivar Stranger, Ski bibliotek - lokalhistoriske arkiv, Ås kommunes lokalhistoriske arkiv, Torill Rønsen Ekeberg (barnebarn til Olaf Kristiansen), Grevestua, Villa Sandvigen og Nasjonalbiblioteket.

Da gjenstår det bare å stramme buen og pusse skoa og begynne å forberede seg til neste dansefest – god fornøyelse og riktig god øving!

*«En tredje lørdagskveld var der også felelåt i engen.
Svingeende felelaat - polskdans og hornpip.
Laaten slog kolbøtter utover skaret sne, og der var ertende latter i
den,
og klunk som korkesmeld av flaske og dombjelder på hestehals.
Og engen lå stille, hvit, og skimret i månelysset»...*

Ragnhild Jølsen: Felelaaten i engen, *Brukshistorier* (1907)

Kjeller, 27.04.2019

Marianne Tomasgård

Fagkonsulent folkemusikk, Akershus musikkråd

Kilder:

Andersen-Wingar, Alfred: 14 Gamle Østfold danser, Norsk notestik & forlag, Oslo

Enebak musikforenings notebok fra 1853

Follo gammeldans Ensemble 2010: Gamle danser fra Follo, Follotrykk AS

Ford, Ann Turid 2013. «Folkemusikken på Nesodden»: i Sopolimen – Nesodden historielags årsskrift 2013: 26 – 46, Merkur Trykk AS

Holte, Tone 2003: Olafs sangskatt, Gan Grafisk AS

Kirkeby, Birger 1981. Enebakk bygdebok 1: Gards- og slektshistorie for Stranda og nordre del av Kirkebygda: 502, Enebakk kommune.

Nyhus, Sven 1968. «Gammel musikk fra Follo-distriktet», i Strand, Erling (red.): Follominne - Årbok for Follo historie- og museumslag 1967-1968: 45 - 48. O. B. Hansens boktrykkeri, Drøbak

Olberg, Inger Sofie 2007. «Gamle Sperrebonn», i Strand, Margaret H (red.): Strandsitteren – medlemsblad for Moss historielag, mai 2007 årgang 3 nr 2: 6 – 8, Krapfoss Industrier AS, Moss.

Strand, Erling 1963. «En musikerfamilie i Follo – Ole Hansen og «Dalsmusikken»», i Strand, Erling (red.): Årbok for Follo historie- og museumslag 1960 – 1961: 49-54. Østlandets blads trykkeri, Ski

Strand, Erling 1965. «Flere musikere i Follo», i Strand, Erling (red.): Årbok for Follo historie- og museumslag 1962-63: 57 – 59, O. B. Hansens boktrykkeri, Drøbak

Stranger, Ivar 1981. Av en spillemanns liv og repertoire. Jens Nielsen Aaslund 1855 – 1947», i H. Chr. Mamen (red.): Follominne 1981 – Follo historie- og museumslag: 17-28. ØB Trykk Ski.

Tegnér, Elise 2015. Spelemennene Jens Nielsen Aaslund og Arne Nordskaug - Feltarbeidsrapport, Norges Musikkhøgskole

Tomasgård, Marianne 2017. Tradisjonsmusikk fra Akershus og omegn – 15 danseslåtter etter Christian Mærli fra Enebakk, Hefte 6, SAFFA og Akershus musikkråd, Kjeller.

Andre kilder:

Follo Gammeldans Ensemble 2005: Gamle danser fra Follo (CD-utgivelse)

Opptak av Christian Mærli, gjort av Berthold A. Butenschön og Thor Strand i 1956. Dokumentasjonssenteret for musikk i Akershus. Transkripsjon: Tonje Lien Barkenæs.

Samtale med Kjell Olav Overren om Johan Martin Knudsen 2014, Marianne Tomasgård.

1. Polkett

Spilt av "Hokholt-kara" fra Nesodden. August Klufta (1867–1939) og Hans (1871–1958), Karl (1877–1962) og Hilda Matilde Hokholt (1880–1953) var barn av spellemannen Olaus (1834 –1917). Hele søskenflokket var musikere. Olaus var sønn til Ole Hansen Dahl som var stamfar til det som senere ble kalt "Dal-musikken". Olaus giftet seg med datteren på Vestre Hokholt på Nesodden og flytta dit.

Kilde: Follominne - Follo historie- og museumslag 1967-68. Transkribert av Sven Nyhus 1966.

The musical score for "1. Polkett" is written in 2/4 time and the key of D major (two sharps). It consists of eight staves of music, with measures numbered 1 through 43. The score includes various chords and melodic lines, with some measures containing a repeat sign. The chords are indicated by letters above the notes: D, G, A7, Em/A, D, A7, Em, D, A7, D, A7, D, A, Hm, E, D, A, Hm, E, A, D, A7, G, D, V, G, A, A7, D, A7, D, and V. The melody is written in a treble clef, and the bass line is indicated by the chords. The score ends with a double bar line and a repeat sign.

2. Mazurka

Spilt av "Hokholt-kara" fra Nesodden. August Klufta (1867–1939) og Hans (1871–1958), Karl (1877–1962) og Hilda Matilde Hokholt (1880–1953) var barn av spellemannen Olaus (1834–1917). Hele søskenflokket var musikere. Olaus var sønn til Ole Hansen Dahl som var stamfar til det som senere ble kalt "Dal-musikken". Olaus giftet seg med datteren på Vestre Hokholt på Nesodden og flytta dit.

Karl spilte ofte til dans med onkelen Marius Dahl. Allerede som 9-åring var han med i et bryllup på Hasle. Utpå kvelden tok Marius seg en pause og gikk ut. Karl fortalte: «Da trekker brudens bror meg fram og ber meg spille. Ja, jeg tok fiolinen til Marius og spilte så 2 danser for fullt gulv. Men store øyne satte Marius på meg da han kom inn» (Strand 1963:51).

Kilde: Follominne - Follo historie- og museumslag 1967-68. Transkribert av Sven Nyhus 1966.

The musical score for "2. Mazurka" is written in 3/4 time and B-flat major. It consists of 30 measures across seven staves. The notation includes various chords (F, B, C, Dm, Gm, C7, F7, Cm) and musical notations such as triplets, slurs, and repeat signs. The piece ends with a double bar line after the second ending.

3. Reinlender

Spilt av Ole Hansen Dahl (1893-1895). Ole kom opprinnelig fra Trysil. Oberstløytnant Lars Ingier fra Ljan herregård (Stubljan) ble kjent med Ole da han var på jakt i Trysil, og Ole ble med Ingier til Ljan som gårdsgutt. Der lærte han fiolinspill av skogsfullmektig Lars Tømte og ble stamfar for det som senere ble kalt "Dal-musikken". Ole gifta seg med stuepike Abigael Thoresdatter fra gården Havsjødalen og bosatte seg på Øvre Dahl i Frogn.

Kilde: Follominne 1967-68 Follo historie- og museumslag. Transkribert av Sven Nyhus 1966.

6 11 16 21 25

Tegning av Oberstløytnant Lars Ingier (1760 - 1828) som eide Ljan herregård (Stubljan). Tegningen er hentet «Hvitebjørn og Stubljan» av Haagen Krog Steffens (1898)

4. Oberstløytnant Ingiers storvals

Denne valsen ble spilt blant annet under de årlige julefestene på Ljan Herregård (Stubljan). Oberstløytnant Lars Ingier (1760-1828) eide Ljan Herregård og arrangerte fester i ballsalen. Jens Nielsen Aaslund (1855-1947) skal ha sagt om valsen at «Storvalsen var ingen dans for folkelige sammenskuddsfester og hoppsasafester. Her var eleganse, gode gammeldagse kavalierer og damer i pomp og prakt i ordnede kjeder og turer på dansegolv» (Stranger 1981:24).

Kilde: Årbok 1962-63 Follo historie- og museumslag. Transkribert av Sven Nyhus.

The musical score is written in treble clef, 3/4 time, and D major (two sharps). It consists of eight staves of music, with measures numbered 1 through 33. The score includes various chords and ornaments:

- Staff 1: Measures 1-4. Chords: A (measure 2), V (measure 3), Hm (measure 4), E7 (measure 5).
- Staff 2: Measures 5-8. Chords: A (measure 5), E7 (measure 6), A (measure 7), V (measure 8). First and second endings are indicated.
- Staff 3: Measures 9-12. Chords: E (measure 9), A (measure 10), Hm (measure 11), E (measure 12). First and second endings are indicated.
- Staff 4: Measures 13-16. Chords: V (measure 13), E7 (measure 14), A (measure 15), V (measure 16). First and second endings are indicated.
- Staff 5: Measures 17-20. Chords: D (measure 17), A (measure 18), E (measure 19), V (measure 20). First and second endings are indicated.
- Staff 6: Measures 21-24. Chords: A (measure 21), E (measure 22), A (measure 23), V (measure 24). First and second endings are indicated.
- Staff 7: Measures 25-28. Chords: E7 (measure 25), D (measure 26), E (measure 27).
- Staff 8: Measures 29-33. Chords: A (measure 29), E7 (measure 30), V (measure 31), A (measure 32), V (measure 33). First and second endings are indicated.

5. Polka

Spilt av Jens Nielsen Aaslund (1855-1947). Jens var født i Tomter i Østfold, og vokste opp i det som i dag er kjent som Villa Sandvigen ved Gjersjøen i Oppegård. Han var skomaker og felespiller, hadde et rikt repertoar med slåtter og sanger, og han fortalte gjerne historier til. Jens spilte på bygdeballene i Aker, Oppegård, Ski, Kråkstad og Nesodden. Gjerne 1. fiolin i ensembler, men aller helst solo på fela (Strand:1965:58).

Kilde: Follominne - Follo historie- og museumsblad 1962-63. Transkribert av Sven Nyhus.

6

11

16

20

24

6. Masurka fra Frogn

Spilt av Jens Nielsen Aaslund (1855-1947). Jens var født i Tomter i Østfold, og vokste opp i det som i dag er kjent som Villa Sandvigen ved Gjersjøen i Oppegård.

Kilde: Follominne - Follo historie- og museumslag 1962-63. Transkribert av Sven Nyhus.

6

11

15

20

Foreldrene til felespilleren Jens Nielsen Aaslund, Marie Andersdatter og Niels Nielsen, flytta til Oppegård da Jens var 3 år. Der bygde faren opp og drev gjest-giveriet Sandvigen Hvilested ved dengang nyanlagte Mosseveien langs Gjersjøen. I dag kalles stedet Villa Sandvigen, og restauranten er fortsatt i drift (Stranger 1981:19).

Foto: ukjent Eiere: Villa Sandvigen.

7. Prestens vals i Esberg

Spilt av Karl Sperbund (1815-1905). Karl Sperbund, eller Sperrebotten, kom opprinnelig fra Våler i Østfold. " 'Gamle Sperrebonn' var kjent over hele Follo og Østfold som et fremragende bygdegeni. Han dro fra gård til gård, fra bygd til bygd, der han kurset folk i felespill" (Olberg 2007:6). Den kjente felespilleren Jens Nielsen Aaslund (1855-1947) fortalte at han lærte gamle danser og notelære av Karl Sperbund.

Kilde: Årbok 1960-61 Follo historie- og museumslag. Transkribert av Sven Nyhus.

7. Prestens vals i Esberg

Her er Karl Sperbund (Sperrebotten), også kalt "Gamle Sperrebonn" på søndagsbesøk på gården Dal, Langhus i 1896. Karl står til høyre med fele.

Foto: ukjent Eier: Ski lokalhistoriske arkiv

8. Rogsrud-Reinlender

Spilt av Jens Nielsen Aaslund (1855-1947). Jens var født i Tomter i Østfold, og vokste opp i det som i dag er kjent som Villa Sandvigen ved Gjersjøen i Oppegård.

Andreas Roksrud (1812 -1873) og hans tre sønner Anton, Søren og Karl hadde et eget ensemble. Andreas var kjent som en dyktig felespiller og spilte ofte til dans på gårdene i bygda. Han jobbet som møllergutt under Froen herregård før han kjøpte tilbake Nordre Roksrud i Frogn. Andreas og sønnene spilte en gang i bryllup med sønnene til Ole H. Dahl på gården Svestad på Nesodden. Gjестene skal da ha sagt, "Denne musikken står fullt på høyde med det beste vi har i Kristiania" (Stranger 1981: 24-25).

Kilde: 14 gamle Østfold-danser. Oppnotert av Alfred Andersen-Wingar.

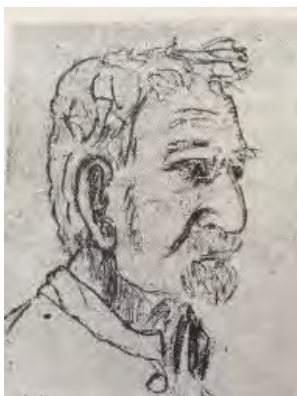
6

11

15

20

D.C. al Fine.

Tegning av Jens Nielsen Aaslund, trykt i Drøbak Dagblad 15. mars 1933. Jens begynte å spille som 7-åring, og spilte til dans alene allerede som 10-åring på en bondefest i Ski. "Det sies at han spilte lett, bløtt og fyldig, nærmest litt 'sigøyneraktig' " (Stranger 1981:58).

Foto: Hitteverk

9. Gammel Mazurka

Spilt av Jens Nielsen Aaslund (1855-1947). Jens var født i Tomter i Østfold, og vokste opp i det som i dag er kjent som Villa Sandvigen ved Gjersjøen i Oppegård. Som ung opplevde Jens en mengde omreisende spillemenn som var innom Sandvigen og som han lærte slåtter av. Spesielt nevnte han Karl Sperbund (Sperrebotten) som han lærte "gamle danser" og notelære av. Jens levde som omreisende skomaker og felespiller mesteparten av sitt liv.

Kilde: *14 gamle Østfold-danser*. Oppnotert av Alfred Andersen-Wingar.

1 D G D A7 D

mf

5 G D A7 D

9 A E D E7

13 A E7 A

17 D A7

p

21 D Em A7 D

10. Frysjuhal-Polka

Spilt av Jens Nielsen Aaslund (1855-1947). Jens var født i Tomter i Østfold, og vokste opp i det som i dag er kjent som Villa Sandvigen ved Gjersjøen i Oppegård.

På den tida drev de kveg fra Sverige til slaktehallen på Grønland torv, populært kalt «Kutørje». Under reisa overnatta gjerne både folk og fe på Villa Sandvigen. På Grønland torv lå Frysjuhal dansesal, som «Frysjuhal-Polkaen» sannsynligvis er oppkalt etter (Stranger 1981: 23).

Kilde: *14 gamle Østfold-danser*. Oppnotert av Alfred Andersen-Wingar.

5

9

13

17

22

27

Fine

f

p

D.C. al Fine.

11. Vals etter Karl Sperbund

Nedtegnet etter Jens Nielsen Aaslunds (1855-1947) fiolinspill. Jens var født i Tomter i Østfold, men vokste opp i det som i dag kalles Villa Sandvigen ved Gjersjøen i Oppegård.

Jens hadde slåtter fra mange spillemenn, men nevnte spesielt den omreisende felespilleren Karl Sperbund (Sperrebotten) (1815-1905) som en viktig læremester. "Aaslund spilte helst på gehør men kunne også nytte noter. *Det har jeg lært av en spillemann i Oppegård*, sa han. *Jeg var hos ham i 8 dager, spilte så å si natt og dag og lærte da den kunsten*" (Strand 1965:58).

Kilde: 14 gamle Østfold-danser. Oppnotert av Alfred Andersen-Wingar.

1. Am D7 2. Am D7 G Am

1. G 2. G G D

1. G 2. G

12. Polka

Spilt av Jens Nielsen Aaslund (1855-1947). Jens var født i Tomter i Østfold, og vokste opp i det som i dag er kjent som Villa Sandvigen ved Gjersjøen i Oppegård.

I 1885 flytta Jens til Nesodden og ble nærmeste nabo med "Hokholt-kara" som var kjente dansemusikere. Jens ble etterhvert fast medlem av "Dal-musikken" (Brevik 2010:2).

Kilde: 14 gamle Østfold-danser. Oppnotert av Alfred Andersen-Wingar.

1 A D E7 A

5 D E7 A Fine.

9 A Hm E7 A

13 Hm E7 A

17 E H7 E H7 E

21 H7 E C#m F#m H7 E D.C. al Fine.

13. Vals etter skogsfullmektig Tømte

Spilt av Jens Nielsen Aaslund (1855- 1947). Jens var født i Tomter i Østfold, og vokste opp i det som i dag er kjent som Villa Sandvigen ved Gjersjøen i Oppegård.

"Aaslunds repertoire setter oss på sporet av forskjellige sosiale og musikalske miljøer. Mellom Oslo og Tyrigrava gikk Riksvei 1 eller Den Follongske Chaussée som den engang het, rett forbi Ljan herregård. Noen av melodiene etter Aaslund fører oss langt tilbake i forrige århundres musikk- og selskapsliv slik det utfoldet seg i herregårdsmiljøet på Ljansgodset. I herregårdens staselige dansesal innredet i hvitt, gull og rød plysj spilte skogsfullmektig Tømte til dans for familie, venner og bekjente av oberstløytnant og generalveimester Lars Ingier (1760 -1828)." (Stranger 1981:23).

Kilde: *14 gamle Østfold-danser*. Oppnotert av Alfred Andersen-Wingar.

The musical score is written in 3/4 time and consists of six staves of music. The key signature is one flat (B-flat). The score includes various chords and dynamics. The first staff starts with a piano (*p*) dynamic and features chords C, Dm, and G7. The second staff continues the melody. The third staff starts at measure 17 with a piano (*p*) dynamic and includes chords C, C/H, C/A, C/G, and Dm. The fourth staff starts at measure 25 with a G7 chord and includes a crescendo marking and a forte (*f*) dynamic. The fifth staff starts at measure 33 with a piano (*p*) dynamic and includes chords C, D-dim, C/E, C, Dm, G, C, and G7. The sixth staff starts at measure 41 with a piano (*p*) dynamic and includes chords C, D-dim, C/E, Am, Dm, G7, and C. The score concludes with a double bar line.

14. Siggerud-Reinländer

Spilt av Jens Nielsen Aaslund (1855-1947). Jens var født i Tomter i Østfold, og vokste opp i det som i dag er kjent som Villa Sandvigen ved Gjersjøen i Oppegård.

Reinlenderen er komponert av Johan Martin Knudsen fra Søndre Hellerud i Aker, som gifta seg med enka på Siggerud gård i Ski, Nikoline Holmsen Lofsrud. Johan Martin var kjent som en god felespiller og populær for de mange juleballene som ble arrangert hvert år på herskapsgården Siggerud (Kjell Olav Overren 2014) (Stranger 1981:25).

Kilde: *14 gamle Østfold-danser*. Oppnotert av Alfred Andersen-Wingar.

5

10

15

19

22

ff

p

D.C. al Fine.

15. Kavalleri-Polka

Spilt av Jens Nielsen Aaslund (1855-1947). Jens var født i Tomter i Østfold, og vokste opp i det som i dag er kjent som Villa Sandvigen ved Gjersjøen i Oppegård.

"Et av distriktets største gjestgiveri lå på Skyssjordet i Nordby. I disse omgivelsene hørte Aaslund hjemme. Dette kom klart fram i Aftenpostens intervju i anledning 90-årsdagen: *På Skyssjordet i Nordby har jeg svinget felebågen for store folkemasser, og dansen har gått på den hardtrampede jorda i lyse sommernetter.* På skyssjordet ble det arrangert dyrskuer og sammenkomster av forskjellige slag. Her var fast ekserserplass for militær og marketenteri. Det er ingen tvil om at dette var det rette miljøet for en 'Kavalleri-polka' av anonymt opphav" (Stranger 1981:26).

Kilde: 14 gamle Østfold-danser. Oppnotert av Alfred Andersen-Wingar.

1. 2.

ff

1. 2.

Fine.

31 TRIO. G *p* *tr*

36 Am-maj D7

40 G *tr*

44 Em C6 D7 1. G 2. G D.C. al Fine.

Ljan Herregård i Hvervenbukta, etter Maleri av C. A. Lorentzen.

Hentet fra boka «Akers historie» av Edvard Bull (1918)

16. "Bryggern" vals etter skogsfullmektig Tømte

Spilt av Jens Nielsen Aaslund (1855-1947). Jens var født i Tomter i Østfold, og vokste opp i det som i dag er kjent som Villa Sandvigen ved Gjersjøen i Oppegård.

Dette skal være den andre valsen Jens spilte etter Skogsfullmektig Tømte. Tømte var skogsfullmektig under Lars Ingier (1760-1828) og ledet sannsynligvis dansemusikken på ballene på Stubljan under Ljansgodset. Jens må ha lært slåttene etter Tømtes tid. Dette bekrefter at det må ha vært en levende spellemannstradisjon i Follo mellom Tømte og Aaslunds tid.

Kilde: *14 gamle Østfold-danser*. Oppnotert av Alfred Andersen-Wingar.

1. 2.

17. Polka etter Karl Martin Berg

Spilt av Jens Nielsen Aaslund (1855-1947). Jens var født i Tomter i Østfold, og vokste opp i det som i dag er kjent som Villa Sandvigen ved Gjersjøen i Oppegård.

Karl Martin Berg (1852-1906) er oppført som kilde til polkaen. Han var lærer og kirkesanger og en av drivkreftene i Kråkstads sangforeninger. Svogerne hans var de musikalske brødrene Hans, Anton og Johan Østby fra Kråkstad, som spilte både til underholdning og dans (Stranger 1981:25-26).

Kilde: *14 gamle Østfold-danser*. Oppnotert av Alfred Andersen-Wingar.

1. G D7 G D7 G 4

5 D7 G D7 1. G 2. G f

10 D A7 D

14 G D Em A7 D

18 G D D7 4

23 G 4

28 C Am D7 4 G

18. Polka

Spilt av Jens Nielsen Aaslund (1855-1947). Jens var født i Tomter i Østfold, og vokste opp i det som i dag er kjent som Villa Sandvigen ved Gjersjøen i Oppegård.

En Dahl er oppgitt som kilde til denne polkaen, og det er trolig Ole Dahl (1803-1895), eller en av etterkommerne hans det her siktes til.

Kilde: 14 gamle Østfold-danser. Oppnotert av Alfred Andersen-Wingar.

The musical score for '18. Polka' is written in 2/4 time and consists of several staves. The key signature has one flat (B-flat). The score includes various musical notations such as notes, rests, and accidentals. Chords are indicated by letters above the staff: C, G, D7, G7, F, C, Gm, C7, F/C, and F. Dynamics are marked with *p* (piano) and *f* (forte). The score includes a first and second ending (1. and 2.) and a 'Fine' marking. The 'TRIO' section begins at measure 18. The score concludes with 'D.C. al Fine.' (Da Capo al Fine).

1. 2.

f *f*

Fine

18 TRIO. *p* *f*

crescendo

D.C. al Fine.

19. Reinländer av Guldberg Davidsen

Spilt av Jens Nielsen Aaslund (1855-1947). Jens var født i Tomter i Østfold, og vokste opp i det som i dag er kjent som Villa Sandvigen ved Gjersjøen i Oppegård.

Denne reinländeren skal være komponert av Guldberg Davidsen (1830 - 1912). Davidsen hadde musikalske sønner, og ble gjerne kalt "Gamle Davidsen". "Davidsen hadde høyeste grad som militærmusiker og spilte kornett og fiolin. Han skal ha laget et vell av dansemelodier som vant stor popularitet rundt om på Østlandet" (Stranger 1981:23).

Kilde: *14 gamle Østfold-danser*. Oppnotert av Alfred Andersen-Wingar.

1. 2.

22 *ff* A Hm E7 1. A 2. A *p* Fine.

27 *p* D G A7 D

31 G A7 D D.C. al Fine.

Maleri av Ljan Herregård (Stubljan) etter maleri av C. A. Loretzen.

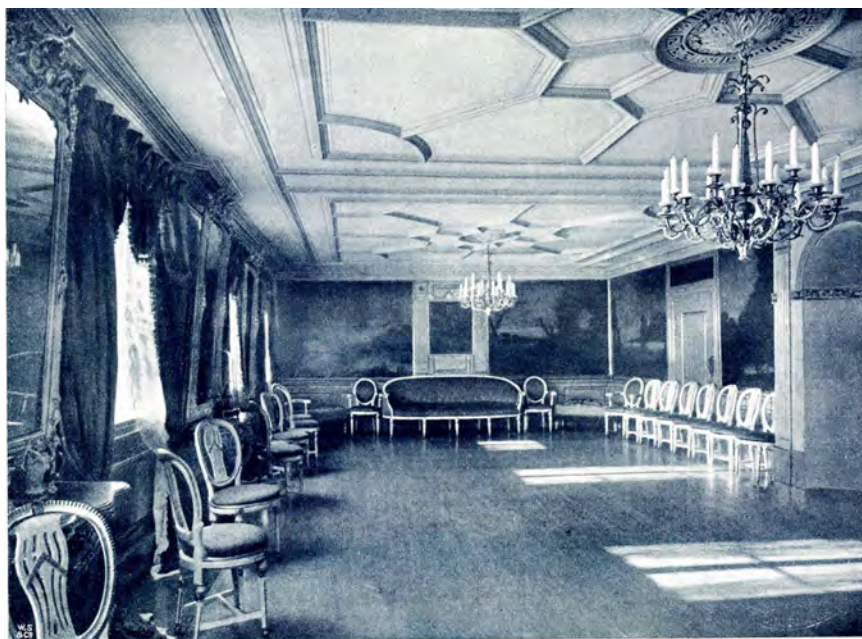
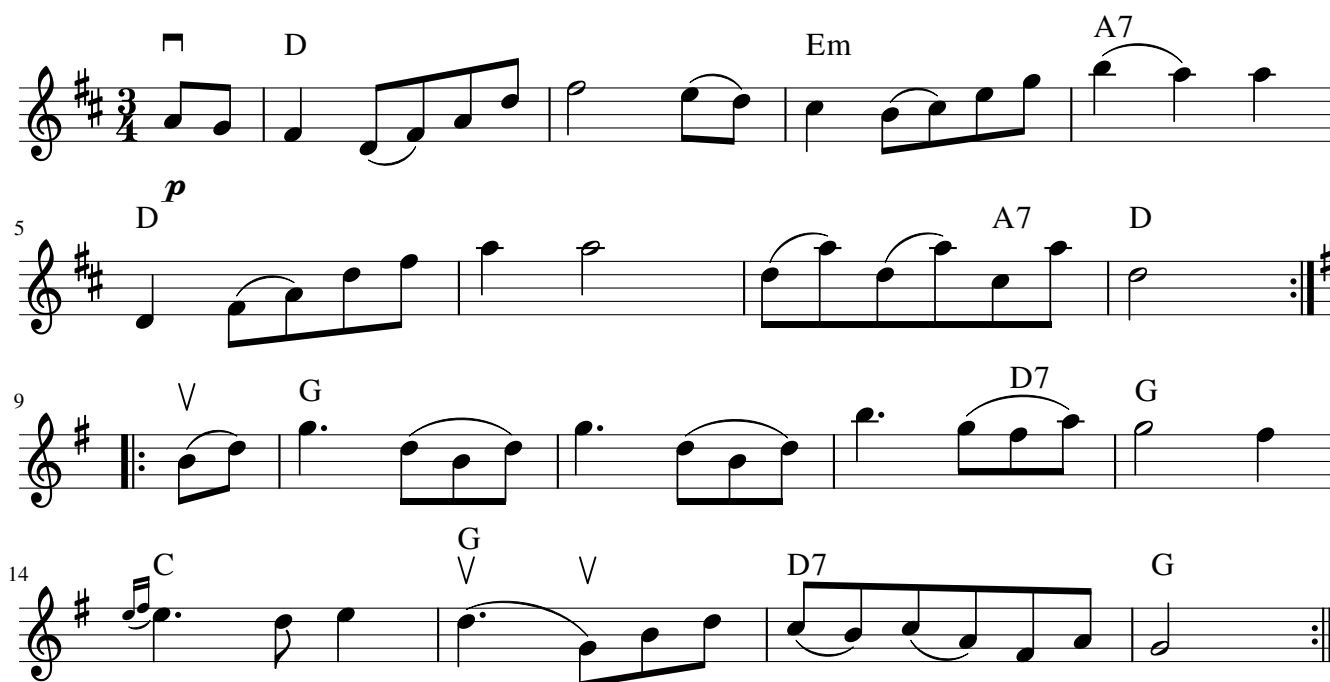
Hentet fra boka boka «Akers historie» av Edvard Bull (1918).

20. Firetur

Spilt av Jens Nielsen Aaslund (1855-1947). Jens var født i Tomter i Østfold, og vokste opp i det som i dag er kjent som Villa Sandvigen ved Gjersjøen i Oppegård.

Denne fireturen er etter skogsfullmektig Tømte ved Ljan Herregård (Stubljan). Jens karakterisert turdansene slik: «Turdansene ble mest brukt på større og stivere fester og gikk av mote etterhvert» (Stranger 1981:23-24).

Kilde: 14 gamle Østfold-danser. Oppnotert av Alfred Andersen-Wingar.

Salen paa Stubljan.
(Efter Originalfotografi.)

Ballsalen på Ljan herregård (Stubljan).

Foto: Ukjent. Fra boka «Hvitebjørn og Stubljan» av Haagen Krog Steffens 1898.

21. Ho Anne Marie Bakken

Etter Olaf Kristiansen (1896 - 1985), Oppegård. Olaf vokste opp på husmannsplassen Østli i Oppegård og er en viktig kilde for sangtradisjonen i Follo.

Store deler av livet bodde Olaf på Kolbotn. Visa om Anne Marie Bakken går i reinlender-takt og er typisk for visene Olaf var glad i å synge. Den handler om et gammeldags frieri, og gir et bilde av hvordan livet kunne arte seg i det enkle jordbrukssamfunnet Olaf vokste opp i (Holte 2003:17).

Kilde: "Olafs sangskatt. Livet på Greverud i gamle dager - Gamle viser blir som nye" av Tone Holte (2003).
Transkripsjon: Haakon Espo og Tone Holte

D A

Ho An - ne Mari - e Bak - ken sat ved grin - na en gang — ho

3 A7 D G

sat og mjel - ka ku - a mens ho tral - la og sang. Så gla - de - lig så gla - de - lig. - Je

6 G D A7

stel - te mig ved ku - a og let - ta litt på lu - a og sa ja si mei Mari - a å

9 D A7 D D

si vil du me ha så kjæ - re tøy - sa mi så si nå ret i fra. Å su - de - ri og rul - la og

13 A A7 D

sud - de - ru - de - rei — og sud - de - ru - de - ru - la og sud - de - ru - de - rei.

Ho Anne Marie Bakken sat ved grinna en gang
ho sat og mjelka kua mens ho tralla og sang
så gladelig så gladelig
Je stelte mig ve kua
og letta lit på lua
og sa ja si mei Maria
å si vil du me ha
så kjære tøsa mi så si nå ret i fra

å suderi og rulla og sudderuderei og sudderruderulla og sudderudderei...

Men tænk ho Anne Marja snude seg en annen vei
ho rønka på nesa og smiska lit og grein
så gladelig så gladelig
ho sa ja det kan være
og Ola du min kjære
at andre ville følle dig og gå på den galei
de vil i affall slettes ikke jei
å suderi og rulla...

Nei hør nå Anne Marja vær nå ente sur og lei
men kom å la os vandre på livets lannevei
så gladeli så gladeli
hu svarte ska je vandre så blir nok non andre
som atte jeg gjir hanna mi og går på den galei
de blir i affal slettes ikke dei
å suderi og rulla...

Ho Anne Marje Bakken tok så bøtta si og gikk
Je satte mig på krakken de var som i hjerte je fikk stikk
så gladelig så gladelig
Je satte mig på krakken og klødde mei i nakken
og tænkte guselov det er a flere jenter tel
for je greier mig så godt allikevel
for je greier mig så godt allikevel

22. Je var på dans her en lørdagskvell

Etter Olaf Kristiansen (1896 - 1985), Oppegård. Olaf vokste opp på husmannsplassen Østli i Oppegård og er en viktig kilde for sangtradisjonen i Follo.

"Denne sangen har Olaf skrevet at han har etter mora si Maren Ludvige. Det finnes mange varianter av denne visa der omkvedet og melodien er det eneste som er likt fra sang til sang" (Holte 2003:25).

Kilde: "Olafs sangskatt. Livet på Greverud i gamle dager - Gamle viser blir som nye" av Tone Holte (2003).
Transkripsjon: Haakon Espo og Tone Holte

Je var på dans her en lør - dags-kvell Dit tør je it - te me - re
kom-ma. Der stjal døm fra mig ein to-bakks-rull og fi - re sjel - lin-g tur
lom-ma. De rau - e ro - ser og de øi - ne blå. De vak - re jen - ter hol - ler
je ut-tå. Helst når je får den je vil ha. Da er - e mor-ro-samt å le-va.

Jeg var på dans her en lørdagskvell
dit tør je itte mere komma
der stjal døm fra mig ein tobaksrull
og fire sjelling tur lomma

De raue roser og de øine blå
de vakre jenter holler je uttå
helst når je får
den je vil ha
da ere morrosamt å leva

Olaf Kristiansen Foto: privat

23. Så spinner ho mor på rokken sin

Etter Olaf Kristiansen (1896 - 1985), Oppegård. Olaf vokste opp på husmannsplassen Østli i Oppegård og er en viktig kilde for sangtradisjonen i Follo.

"Så spinner ho mor på rokken sin" er ei voggeviser Olaf husket fra sin barndom. Det er funnet flere varianter av denne visa i Follo (Holte 2003:48).

Kilde: "Olafs sangskatt. Livet på Greverud i gamle dager - Gamle viser blir som nye" av Tone Holte (2003).
Transkripsjon: Haakon Espo og Tone Holte

The musical score is written on a single staff in G major (one sharp) and 4/4 time. It consists of four lines of music. Chord symbols F and C are placed above the staff at various points. The lyrics are written below the staff, aligned with the notes. The score ends with a double bar line after the final note.

Så spin - ner ho mor på rok - ken sin Så fin - ner o ei lus i
4 sok - ken sin Så spin - ner o litt så fin - ner o et knet Så
7 spin - ner a mer og - så fin - ner å fler sån spin - ner ho mor på
10 rok - ken sin.

Tegningen viser husmannsplassen Østli i Oppegård hvor Olaf Kristiansen ble født.

Tegning: Olav Skogseth
Foto: Eier Grevestua

24. Vals No. 8

Fra "Enebak musikforenings notebok", datert 1853. Noteboka er etter Christen Svendsen Mæli fra Enebakk (født 1835). På framsida på noteboka står det "Violino 1 mo, Enebaks musikkforening 1853". Christen "(...) lærte å spille i Oslo, og blåste klarinett, blant annet i bryllup før de reiste til kirken og når de kom hjem igjen, siden til dans til langt på lyse morgen" (Kirkeby 1981:507).

Transkripsjon: Marianne Tomasgård og Leif Lillejordet

The musical score is written for a single melodic line in 3/4 time, key of D major. It consists of seven staves of music, with measures numbered 11, 22, 33, 44, 54, and 62. The score includes various dynamics and articulations:

- Staff 1 (Measures 1-10): Starts with a *p* (piano) dynamic. Chords G, C, G, and V D are indicated above the staff.
- Staff 2 (Measures 11-21): Starts with a *mf* (mezzo-forte) dynamic. Chords G, D, A, D, G, and D are indicated. It includes first and second endings. A *f* (forte) dynamic is marked at measure 19.
- Staff 3 (Measures 22-32): Chords G, V, C, V, D, and G are indicated.
- Staff 4 (Measures 33-43): Starts with a *p* (piano) dynamic. Chords C, G, C, and V are indicated. It includes first and second endings.
- Staff 5 (Measures 44-53): Starts with a *f* (forte) dynamic. Chords Dm, G, C, and G are indicated. It includes first and second endings.
- Staff 6 (Measures 54-61): Chords C, G, C, V, and G are indicated.
- Staff 7 (Measures 62-68): Chords C, G, and C are indicated. It includes first and second endings.

25. Polka til "Enebaks Musikforening" No. 33

Fra "Enebak musikforenings notebok", datert 1853. Noteboka er etter Christen Svendsen Mæli fra Enebakk (født 1835). På framsida på noteboka står det "Violino 1 mo, Enebaks musikkforening 1853." Enebakk historielag er i dag eier av boka.

Transkripsjon: Marianne Tomasgård og Leif Lillejordet

*) 8—

f

1. A 2. A

5 8—

10 *p*

15 1. A 2. A

19 *f* *p*

23 *f*

*) I originalnoten er 1. vek notert en oktav opp.
Veket kan altså spilles både som notert her eller en oktav opp.

26. Reinlender etter Christian Mærli

(På låven sitter nissen)

Denne reinlenderen er etter Christian Mærli (1881-1969) fra Enebakk. Christian spilte fele og vokste opp på plassen Mæli ved Preståa øst for Kirkebygda i Enebakk. Far hans var også spillemann og spilte klarinett i bryllup og til dans (Tomasgård 2017:4).

Kilde: Opptak av Christian Mærli, gjort av Berthold A. Butenschön og Thor Strand i 1955.

Dokumentasjonssenteret for musikk i Akershus.

Transkripsjon: Tonje Lien Barkenæs

1. G V 2. G V

10 C F C G7 C

14 C F C Dm G 1. C 2. C

Trekkspill og dans en sommerdag på Berger nedre i Ski 1915.

Foto: Ukjent. Eier: Ski lokallhistoriske arkiv

27. Springdans 1

"Springdans 1" er den første av to springdanser felespiller og stasjonsbetjent Axel Depuis (1895-1983) spilte inn på Åslund alders- og sykehjem høsten 1981. Farfar til Axel kom fra La Havre i Frankrike. Axel vokste opp i Idd ved Halden og fikk i 1918 jobb ved Ås jernbanestasjon. Etter at han flytta til Follo, spilte han mye til dans i en trio med fele, fløyte og piano.

Kilde: Follominne - Follo historie- og museumslag 1984.
Nedtegning er gjort med utgangspunkt i transkripsjon gjort av Olav Sæta.

1. D A7 D FINE

2. D A7 D D

Em A Em A

D A7 Em D

D.C. al Fine

28. Springdans 2

Dette er den andre av to springdanser felespiller og stasjonsbetjent Axel Depuis (1895-1983) spilte inn på Åslund alders- og sykehjem høsten 1981. Farfar til Axel kom fra La Havre i Frankrike. Axel vokste opp i Idd ved Halden og fikk jobb ved Ås jernbanestasjon i 1918.

Kilde: Follominne - Follo historie- og museumslag 1984.

Nedtegningen er gjort med utgangspunkt i transkripsjon gjort av Olav Sæta.

5

9

13

FINE

"Salongorkesteret Concordia" under konsert den 25/3 1928 i festlokalet i Åsgård.

Alex Depuis (se ring til høyre) spilte bratsj i salongorkesteret Concordia fra 1919. Der spilte også fløyttist Trygve Olsen Sand (se ring til venstre).

Axel og Trygve spilte i trio med Jakob Johanson på piano. Trioen spilte til dans i brylluper og andre tilstelninger i bygda. (Stranger 1984:41)

Foto: ukjent

Eier: Ås kommunes lokalhistoriske arkiv

Tradisjonsmusikk fra Akershus og omegn

Består i april 2019 av følgende:

Hefte 1

21 danseslåtter etter Anton, Andreas og Arne Nordskaug
fra Kroer i Follo (2013)

Hefte 2

Fire dansemelodier fra Follo for to fioliner, klarinett, cello, bass og gitar.
Arr: Tor Brevik (2013)

Hefte 3

20 Springdanser og 10 hallinger (2013)

Hefte 4

19 Runddansslåtter fra Romerike (2014)

Hefte 5

24 Springdanser og masurkaer (2015)

Hefte 6

15 Danseslåtter etter Christian Mærli fra Enebakk (2017)

Hefte 7

Gammel dansemusikk fra Nordre Follo (2019)

I tillegg finnes også følgende hefte med tradisjonsmusikk fra Follo
(kan også bestilles fra post@saffa.no og akershus@musikk.no)

Gamle danser fra Follo, utgitt av Follo Gammeldans Ensemble (2010)